

René Guénon

Autoritate spirituală și putere temporală

Traducere din limba franceză de:
DANIEL HOBLEA

EDITURA HERALD
București

CUPRINS

CUVANT - ÎNAINTE	7
I. Autoritate și ierarhie	15
II. Funcțiunile sacerdoțiului și ale regalității	27
III. Cunoaștere și acțiune	43
IV. Natura <i>Brāhmanilor</i> și a <i>Kśatriyașilor</i>	55
V. Dependența regalității față de sacerdoțiu	69
VI. Revolta <i>Kśatriyașilor</i>	83
VII. Uzurpările regalității și consecințele lor	91
VIII. Paradis terestru și Paradis ceresc	109
IX. Legea imuabilă	131

CUVÂNT-ÎNAINTE

Nu obișnuim, în lucrările noastre, să ne referim la actualitatea imediată, deoarece avem în mod constant în vedere principiile care sunt, s-ar putea spune, de o permanentă actualitate, fiind în afara timpului; și, chiar dacă ieșim din domeniul metafizicii pure pentru a examina anumite aplicații, o facem în așa fel încât aceste aplicații să-și păstreze o importanță cu totul generală. E ceea ce vom face și aici; totuși, trebuie să recunoaștem: considerațiile pe care le vom expune în acest studiu prezintă, în plus, un interes mai particular pentru momentul prezent, datorită discuțiilor stârnite în ultima vreme asupra chestiunii raporturilor religiei cu politica, chestiune ce nu este decât o formă specială pe care o ia, în anumite condiții determinate, problema raporturilor spirituale cu temporalul.

Acest lucru e adevărat, dar ar fi o greșeală să se creadă că aceste considerații ne-au fost mai mult sau mai puțin inspirate de incidentele la care am făcut aluzie sau că înțelegem să le legăm în mod direct de

ele, căci ar însemna să acordăm o importanță exagerată unor lucruri ce nu au decât un caracter pur episodic și care n-ar trebui să influențeze concepțiile a căror natură și origine sunt în realitate de un cu totul alt ordin.

Cum ne străduim întotdeauna să risipim din start toate neînțelegerile pe care le putem prevedea, ținem să înlăturăm înainte de orice, cât mai categoric și mai explicit cu putință, această interpretare greșită pe care unii ar putea-o da gândirii noastre, fie din pasiune politică sau religioasă, ori în virtutea unor idei preconcepute, fie chiar din simpla neînțelegere a punctului de vedere în care ne situăm. Tot ceea ce vom spune aici am fi spus la fel de bine și exact în același mod dacă evenimentele ce atrag astăzi atenția asupra problemei spiritualului și temporalului nu s-ar fi produs; circumstanțele prezente ne-au arătat doar, mai clar ca niciodată, că ar fi necesar și oportun să o spunem; ele au fost, dacă se dorește, ocazia ce ne-a determinat să expunem acum anumite adevăruri în locul multor altora pe care ne-am propus să le formulăm dacă vom avea timpul necesar, dar care nu par susceptibile de o aplicație la fel de imediată; și la asta se limitează rolul lor în ce ne privește.

Ceea ce ne-a frapat în special la discuțiile despre care e vorba e faptul că nimeni n-a părut preocupat să situeze mai întâi chestiunile pe adevăratul lor teren, să distingă într-un mod precis între esențial

și accidental, între principiile necesare și circumstanțele contingente; la drept vorbind, nu ne-a surprins acest lucru, căci n-am văzut aici decât un nou exemplu, după multe altele, al confuziei ce domnește astăzi în toate domeniile, confuzie pe care o privim ca fiind eminamente caracteristică lumii moderne, din motive explicate de noi în lucrările precedente¹.

Totuși, nu putem să nu deplângem faptul că ea îi afectează până și pe reprezentanții unei autorități spirituale autentice, care par astfel să piardă din vedere ceea ce ar trebui să fie adevărata lor forță, adică transcendența doctrinei în numele căreia sunt calificați să vorbească. Ar trebui înainte de toate să se distingă între chestiunea de principiu și cea de oportunitate: asupra primeia nu e cazul să se discute, căci e vorba despre lucruri ce aparțin unui domeniu care nu poate fi supus procedeelelor esențialmente „profane” ale discuției; cât o privește pe a doua – care nu este de altfel decât de ordin politic și, s-ar putea spune, diplomatic –, ea nu are de-a face cu chestiunea de principiu; prin urmare, ar fi preferabil să nu-i dăm adversarului nici măcar posibilitatea să o ridice, chiar dacă o face bazat doar pe simple aparențe; vom adăuga că, în ce ne privește, aceasta din urmă nu ne interesează absolut deloc.

¹ *Orient et Occident și Criza lumii moderne* (trad. de Anca Manolescu și Florin Mihăescu, Ed. Humanitas, București, 1993). (N.tr.)

Noi înțelegem așadar să ne situăm exclusiv în domeniul principiilor; acest lucru ne permite să rămânem cu totul în afara oricărei discuții, oricărei polemici, oricăror certuri între școli sau partide, lucruri în care nu vrem să fim amestecați câtuși de puțin, sub niciun titlu și în niciun grad. Fiind absolut independenți de tot ce nu este adevărul pur și dezinteresat și, mai mult, decizi să rămânem așa, ne-am propus doar să spunem lucrurilor pe nume, fără deosebire; nu așteptăm nimic de la nimeni, nici măcar recunoștință din partea celor ce ar putea profita de ideile pe care le formulăm.

Avertizăm încă o dată că nu suntem dispuși să ne lăsăm închiși în niciunul dintre cadrele comune: ar fi cu totul zadarnică încercarea de a ni se aplica vreo etichetă, deoarece, dintre cele vehiculate în lumea occidentală, niciuna nu ni se potrivește în realitate; anumite insinuări, venind de altfel din părțile cele mai opuse, ne-au arătat recent că ar fi bine să reînnoim această declarație, pentru ca oamenii de bună credință să știe la ce să se aștepte și să nu se lase induși în eroare atribuindu-ne intenții incompatibile cu adevărata noastră atitudine și cu punctul de vedere pur doctrinar pe care îl împărtășim.

Tocmai datorită naturii acestui punct de vedere, eliberat de toate contingentele, putem considera evenimentele actuale la fel de imparțial ca și cum ar fi vorba despre evenimente aparținând unui trecut

îndepărtat, precum cele pe care le vom aminti aici când vom cita exemple istorice pentru a limpezi expunerea noastră. Trebuie să se-nțeleagă bine că acestora le acordăm, cum am spus-o de la început, o importanță cu totul generală, ce depășește toate formele particulare pe care pot să le îmbrace, în funcție de timp și de loc, puterea temporală și chiar autoritatea spirituală; și trebuie precizat de pe-acum că aceasta din urmă, pentru noi, nu are în mod necesar formă religioasă, contrar a ceea ce se crede de obicei în Occident. Lăsăm în grija fiecăruia să aplice aceste considerații, cum va crede de cuviință, la cazurile particulare pe care intenționat nu le-am luat în considerare în mod direct; este suficient ca această aplicație, pentru a fi legitimă și valabilă, să fie făcută într-un spirit realmente conform principiilor de care depinde totul, spirit care este ceea ce noi numim spiritul tradițional în adevăratul sens al acestui cuvânt și a cărui antiteză sau negație, din nefericire, e reprezentată de toate tendințele specific moderne.

Acesta e tocmai unul dintre aspectele deviației moderne pe care îl mai avem încă de luat în considerare și, în această privință, studiul prezent va completa ceea ce am avut deja ocazia să explicăm în lucrările la care am făcut aluzie mai înainte. Se va vedea de altfel că, în ce privește chestiunea raporturilor spiritualului cu temporalul, erorile dezvoltate în cursul ultimelor secole sunt departe de a fi noi; dar

cel puțin manifestările lor anterioare nu au avut decât efecte destul de limitate, pe când astăzi aceleași erori au devenit oarecum inerente mentalității comune, devenind parte integrantă a unei stări de spirit ce se generalizează progresiv. Acest lucru este cel mai grav și mai îngrijorător, fiind de prevăzut, cel puțin dacă nu are loc o redresare într-un termen scurt, că lumea modernă va suferi o catastrofă, spre care pare chiar să se îndrepte cu o viteză din ce în ce mai mare.

Expuse fiind în altă parte considerațiile ce pot justifica această afirmație¹, nu vom mai insista asupra lor, ci vom adăuga doar următoarele: dacă mai există, în circumstanțele prezente, vreo speranță de salvare pentru lumea occidentală, se pare că ea trebuie să rezide, cel puțin în parte, în menținerea singurei autorități tradiționale ce mai subzistă în ea; dar pentru asta e necesar ca această autoritate să fie deplin conștientă de ea însăși, pentru a fi capabilă să ofere o bază efectivă eforturilor care altfel riscă să rămână dispersate și necoordonate. Acesta este cel puțin unul dintre mijloacele cele mai la îndemână ce pot fi luate în considerare în vederea unei restaurări a spiritului tradițional; s-ar găsi și altele fără îndoială, dacă acesta ar lipsi; însă, cum această restaurare, ca unic remediu al dezordinii actuale, este scopul esențial pe care l-am avut fără încetare în vedere îndată ce, ieșind din metafizica pură, am

¹ *Criza lumii moderne.*

ajuns să luăm în considerare contingențele, e ușor de înțeles că nu am neglija niciuna dintre posibilitățile ce se oferă pentru a ajunge la ea, chiar dacă aceste posibilități ar părea să nu aibă pe moment decât puține șanse de realizare. Aici și numai aici trebuie căutate adevăratele noastre intenții; toate cele care ni s-ar putea atribui, în afara acestora, sunt cu totul inexistente; și, dacă unii ar pretinde că reflecțiile ce vor urma ne-au fost inspirate de influențe exterioare – oricare ar fi ele –, le opunem dinainte cea mai categorică dezmințire.

Acestea fiind spuse, pentru că știm din experiență că asemenea precauții nu sunt inutile, credem că ne putem dispensa în continuare de orice aluzie directă la actualitate, pentru a face mai evident și incontestabil caracterul strict doctrinar pe care vrem să-l păstrăm în toate lucrările noastre. Fără îndoială, pasiunile politice sau religioase nu-și vor găsi nicidecum locul în ele, dar acesta e un lucru pentru care nu ne putem decât felicita, căci nu ține de noi să furnizăm un nou aliment discuțiilor ce ni se par zadarnice, ba chiar lamentabile, ci dimpotrivă să reamintim principiile a căror uitare este, în fond, singura cauză adevărată a tuturor acestor discuții. Chiar independența noastră, o repetăm, ne permite să facem această punere la punct cu toată imparțialitatea, fără concesi sau compromisuri de niciun fel; și, în același timp, această independență

ne interzice orice alt rol în afara celui pe care l-am definit, deoarece ea nu poate fi menținută decât cu condiția de a rămâne întotdeauna în domeniul pur intelectual, domeniu care, de altfel, este cel al principiilor esențiale și imuabile, în consecință cel din care tot restul derivă mai mult sau mai puțin direct și prin care trebuie să înceapă obligatoriu redresarea despre care am vorbit adineauri: în afara legăturii cu principiile, nu se pot obține decât rezultate cu totul exterioare, instabile și iluzorii; însă aceasta, la drept vorbind, nu este altceva decât una dintre formele afirmării supremației spiritualului asupra temporalului, care va face tocmai obiectul acestui studiu.

I

AUTORITATE ȘI IERARHIE

În diferite epoci istorice, și chiar înainte de ceea ce s-a convenit să se numească timpuri istorice, în măsura în care putem s-o facem cu ajutorul mărturiilor concordante furnizate de tradițiile orale sau scrise ale tuturor popoarelor¹, găsim indiciile unei opoziții frecvente între reprezentanții a două puteri, una spirituală și cealaltă temporală, oricare ar fi fost de altfel formele speciale îmbrăcate de acestea pentru a se adapta la diversitatea circumstanțelor, după epoci și țări. Asta nu înseamnă totuși că această opoziție și luptele provocate de ea ar fi „vechi de când

---

¹ Aceste tradiții au fost la început întotdeauna orale; uneori, ca la celți, ele n-au fost niciodată scrise; concordanța lor dovedește deopotrivă comunitatea de origine, deci legătura cu o tradiție primordială, și fidelitatea riguroasă a transmisiei orale, a cărei menținere este, în acest caz, una dintre principalele funcțiuni ale autorității spirituale.

lumea”, conform unei expresii de care se abuzează adeseori; aceasta ar fi o exagerare evidentă, deoarece, pentru ca ele să se producă, a trebuit, după învățătura tuturor tradițiilor, ca umanitatea să fi ajuns deja la o fază destul de îndepărtată de pura spiritualitate primordială. De altfel, la origine, cele două puteri în discuție nu trebuiau să existe în starea de funcțiuni separate, exercitate prin individualități diferite; dimpotrivă, ele trebuie să fi fost conținute atunci în principiul comun din care provin, față de care reprezentau doar două aspecte indivizibile, indisolubil legate în unitatea unei sinteze în același timp superioară și anterioară distincției lor. E ceea ce exprimă în special doctrina hindusă atunci când spune că la început nu exista decât o singură castă; numele *Hamsa*, dat acestei caste primordiale unice, indică un grad spiritual foarte înalt, cu totul excepțional astăzi, dar care era atunci comun tuturor oamenilor și pe care îl posedau oarecum în mod spontan¹; și

¹ Aceeași indicație se regăsește la fel de clar formulată în tradiția extrem-orientală, așa cum o arată mai ales acest pasaj din Lao Zi: „Cei vechi, maestrîi, posedau Pătrunderea, Clarviziunea și Intuiția; această Forță a Sufletului rămânea inconștientă; această Inconștientă a Forței Interioare dădea măreție înfățișării lor [...] Cine ar putea, în zilele noastre, să lumineze tenebrele interioare prin maiestuoasa sa limpezime? Cine ar putea, astăzi, prin viața sa maiestuoasă, să reînvie moartea interioară? Ei purtau Calea (*Dao*) în sufletul lor și erau Indivizi Autonomi; ca atare, ei vedeau perfecțiunile slăbiciunilor lor” (*Dao De Jing*, cap. XV, trad. Alexandre Ular; cf. Zhuang Zi, cap. VI, care este comentariul acestui pasaj). „Inconștienta” despre care e vorba aici se raportează la spontaneitatea acestei stări, care nu

acest grad este dincolo de cele patru caste ce s-au constituit ulterior și între care s-au repartizat diferitele funcțiuni sociale.

Principiul instituției castelor, cu totul neînțeles de occidentali, nu este altceva decât diferența de natură ce există între indivizii umani și care stabilește între ei o ierarhie a cărei necunoaștere nu poate duce decât la dezordine și confuzie. Tocmai această necunoaștere este implicată în teoria „egalitară” atât de dragă lumii moderne, teorie contrară tuturor faptelor celor mai bine stabilite și dezmințită chiar de simpla observație curentă, deoarece egalitatea nu există în realitate nicăieri; dar nu este locul să dezvoltăm aici acest punct, pe care l-am tratat deja în altă parte¹.

Cuvintele ce servesc la desemnarea castei, în India, nu semnifică altceva decât „natura individuală”; trebuie înțeles prin aceasta ansamblul caracterelor ce se adaugă naturii umane „specifice” pentru a-i diferenția pe indivizi între ei; și mai trebuie să spunem că ereditatea nu e implicată decât în parte în determinarea acestor caractere, altfel toți indivizii aceleiași familii ar fi întru totul asemănători, astfel

---

era atunci rezultatul niciunui efort; și expresia „Indivizi Autonomi” trebuie înțeleasă în sensul termenului sanscrit *svechchhāchārī*, adică „acela ce-și urmează propria-i voință” sau, după o altă expresie întâlnită în ezoterismul islamic, „acela ce-și este sieși lege”.

¹ *Criza lumii moderne*, cap. VI; pe de altă parte, despre principiul instituției castelor, vezi *Introducere generală în studiul doctrinelor hinduse* (trad. de Daniel Hoblea, Ed. Herald, București, 2014), partea a treia, cap. VI.

încât casta nu este strict ereditară în principiu, deși a putut să devină cel mai adesea în fapt și în aplicație. În plus, de vreme ce n-ar putea exista doi indivizi identici sau egali sub toate raporturile, există obligatoriu diferențe între cei ce aparțin aceleiași caste; dar, la fel cum există mai multe caractere comune între indivizii aceleiași specii decât între indivizi de specii diferite, există, de asemenea, mai multe, în interiorul speciei, între indivizii aceleiași caste decât între cei din caste diferite.

S-ar putea deci spune că distincția castelor constituie, în cadrul speciei umane, o adevărată clasificare naturală, căreia trebuie să-i corespundă repartitia funcțiunilor sociale. Într-adevăr, fiecare om, în virtutea propriei sale naturi, este apt să ocupe anumite funcțiuni definite cu excluderea altora; și, într-o societate stabilită neîntrerupt pe baze tradiționale, aceste aptitudini trebuie să fie determinate după reguli precise, pentru ca, prin corespondența diverselor genuri de funcțiuni cu marile diviziuni ale clasificării „naturilor individuale”, și nu fără excepții datorate erorilor de aplicare mereu posibile, însă reduse într-un fel la minimum, fiecare să se găsească în locul pe care trebuie să-l ocupe în mod normal, pentru ca astfel ordinea socială să traducă exact raporturile ierarhice ce rezultă din însăși natura ființelor.

Aceasta este, în puține cuvinte, rațiunea fundamentală a existenței castelor; și trebuie să se cunoască

cel puțin aceste noțiuni esențiale pentru a înțelege referirile pe care le vom face obligatoriu în continuare, fie la constituția lor așa cum există în India, fie la instituțiile analoage întâlnite în altă parte, căci este evident că aceleași principii, deși cu modalități de aplicare diverse, au prezidat la organizarea tuturor civilizațiilor ce posedă un caracter cu adevărat tradițional.

Distincția castelor, cu diferențierea funcțiilor sociale căreia îi corespunde, rezultă în definitiv dintr-o ruptură a unității inițiale; și tot atunci au apărut, ca separate una de cealaltă, puterea spirituală și puterea temporală, care constituie, în exercitarea lor distinctă, tocmai funcțiunile primelor două caste, cea a Brăhmanilor și cea a Kșatriyașilor. De altfel, între aceste două puteri, precum în general între toate funcțiunile sociale atribuite de acum înainte diferitelor grupuri de indivizi, trebuia să fi existat la origine o armonie perfectă, prin care unitatea primă era menținută atât cât o permiteau condițiile de existență ale umanității în noua sa fază, căci armonia nu este în fond decât un reflex sau o imagine a adevăratei unități. Doar într-un alt stadiu distincția s-a transformat în opoziție și rivalitate, armonia a fost distrusă și a făcut loc luptei între cele două puteri, funcțiunile inferioare pretinzând la rândul lor supremația, pentru a se ajunge în final la confuzia maximă, la negarea și inversarea oricărei ierarhii.